

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMĂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Nr. 2942/1940 Pres.

† NICOLAE

*Din mila lui, Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al
Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului.*

*Iubîtului cler și popor har și milă și pace dela Dumnezeu
Tatăl și dela Domnul Nostru Iisus Hristos.*

CONVOCARE

În conformitate cu Art. 134 din Statutul pentru organizarea
Bisericii ortodoxe române, convocăm și prin aceasta declarăm
de convocată.

ADUNAREA EPARHIALĂ A EPARHIEI NOASTRE

În biserica catedrală ortodoxă română din Cluj, pe *Duminea a
V-a de după Paști, a Samarincii, adevă 26 Mai 1940, la ora
10 dimineața*, când se va sluji Sf. Liturghie și Chemarea Duhu-
lui Sfânt, iar după aceasta va urma deschiderea Adunării.

Ședințele vor continua în sala festivă a reședinței episco-
pești (Piața Cuza Vodă Nr. 3).

Cluj, la 6 Mai 1940.

† NICOLAE
Episcop

* * *

Art. 8. — Domnii deputați sunt rugați a se înfățișa pe ziua deschiderii
Adunării, sau în cazuri grave de împedecare, a și justifica în scris absența.
Cei prezenți sunt datori a participa la ședințele Adunării, a lua parte la
lucrările ei, a primi însărcinările date lor, dela cari numai Adunarea îi poate
dispensa. — Concediu pe 3 zile poate da președintele, iar pe timp mai
îndelungat numai Adunarea. — Pe timpul absenței nu se dau diurne. — Ce-
rerile de concediu se rezolvă îndată.

NOSTALGIA PARADISULUI¹⁾

În mod obicinuit prezentarea
cărților nou apărute se face în
corpul ziarului, la rubrica des-
tinată acestui scop; articolul de
fond e rezervat marilor probleme
dela ordinea zilei ori înfățișării
programului pentru care se mi-
litează.

Anunțarea cărții profesorului,
poetului și luptătorului naționa-
list Nichifor Crainic reclamă lo-
cul de frunte al unui articol de
fond. Căci ea e neasemnat mai
mult decât o valoroasă carte de
filosofie a culturii și a civiliza-
ției. Luminând un capitol de fi-
losofie a culturii, de valoare a
artei, această carte e menită să
fie piatră de hotar în istoria
orientării spirituale a neamului
românesc. Scrisă cu calmul și
eleganța stilistului consumat, ea
e un strigăt de alarmă în fața
primejdiei ce ne amenință, din
pricina spiritului neopăgân stră-

bătut în cultura românească con-
temporană. Sub senina înfățișare
a cercetătorului, care ne plimbă
printre minunatele gândiri ale
lui și ale altora despre creațiile
geniului omenesc, găsim pe ne-
înduplecatul profet al Legii creș-
tine, care a privegheat mersul
istoric al neamului nostru. Gă-
sim pe profetul cu glas de tu-
net, cu cutremurătoare conștiință
a înaltei lui misiuni de a vesti
adevărul și de a întoarce oam-
nenii dela rătăcire. Cartea d-lui
Nichifor Crainic e de cea mai
arzătoare actualitate, căci ne
pune în fața obligației de a ne
revizui cunoștințele și conștiin-
țele și e cel mai luminos pro-
gram într-o vreme atât de ho-
tărâtoare pentru destinele lumii
și pentru viitorul nostru.

În cartea d-lui Nichifor Crai-
nic presa bisericească are bu-
curia de a găsi luminat și au-
torizat sprijin pentru programul
ei permanent: integrarea culturii
în concepția religioasă ortodoxă.

Această revenire la matcă,
această reîntegrare în disciplina
spirituală ortodoxă e cea mai
arzătoare poruncă a vremii nu
numai pentru neamul românesc,
dar pentru întreaga lumea creș-
tină. Altfel pieirea, dispariția în
lumea haotizată de păcat e ine-
vitabilă.

Ceeace constituie valoarea ne-
trecătoare a acestei cărți nu e
claritatea cu care lămurește unele
probleme de filosofie a culturii,
ci înflăcărata iubire de neam,
înflăcărata iubire a marelui fa-
milii creștine, a omenirii întregi,
care se desprinde — discret, dar
stăruitor — de pe fiecare pa-
gină a cărții. Fiecare capitol,
fiecare alineat, fiecare propoziție
pare un strigăt de alarmă adre-
sat cu desperată dragoste ome-
nirii care merge spre prăpastie.

Fiu al pământului românesc
și al spiritualității românești, Ni-
chifor Crainic își mărturisește
categoric entusiasta și smerita
alipire de Hristos și de doctrina
ortodoxă, afirmând cu autorita-
tea celei mai reprezentative fi-
guri contemporane a culturii ro-
mânești, cu autoritatea celui ce
a făcut lungi și grele explorări
în împărăția gândirii omenesti,
că nu există alt loc de odihnă
pentru sbuciumatul suflet ome-
nesc, decât disciplina sufletească
a drepte credințe în Hristos.

Fără îndoială cartea aceasta
este cel mai important eveni-
ment cultural al anului. Ea tra-
sează cu atâta claritate și tărie
convingătoare linia de conduită
pe care trebuie să o urmăm în
materie de cultură, încât nimeni
nu va putea trece nepăsător pe
lângă ea. E cea mai prețioasă
contribuție ideologică la marea
inițiativă regală de unificare su-
fletească, de strângerea într'un
mănușiu a tuturor energiilor.
E cea mai binevenită înarmare
sufletească.

Ceea ce a însemnat pe plan
politic desființarea partidelor,
care din interese egoiste de club
și de castă anihilau ori ce ini-
țiativă sănătoasă, va însemna
pe planul realizărilor de ordin
cultural — singurele, care jus-
tifică existența unei națiuni —
combaterea viguroasă a diferi-
telor teorii și doctrine în flag-

Așa dară dacă ați în-
viat împreună cu Hristos,
căutați cele de sus, unde
Hristos se află șezând
de-a dreapta lui Dumne-
zeu. Cugetați cele de sus,
nu cele de pe pământ.

Coloseni 3, 1-2.

rantă contrazicere cu spirituali-
tatea creștină. Amândouă aceste
împotriviri la duhul destructiv,
care a pus stăpânire pe întreaga
lumea creștină, pornesc din no-
bila preocupare de a curăți cât
mai curând și cât mai radical
cu putință de ori ce miazmă
otrăvitoare atmosfera morală pe
care o respirăm.

Adevăratul patriot poartă în
suflet nostalgia paradisului. Căci
nu poate fi un gând mai mă-
reț decât acela de a vrea să
faci din țara ta o grădină a
raiului, să-i scoți la lumină toate
comorile și podoabele pentru
desfătarea și bucuria obștească.
Cei cari am trăit streini pe pă-
mântul muncit de brațele noas-
tre și al cărui farmec numai noi
il înțelegeam, cei cari am purtat
din generație în generație în
suflete nostalgia României unite,
știm câtă forță morală impru-
mută voinței omenesti o astfel
de viziune. Eroismul vieții noas-
tre avea la temelie viziunea Ro-
mâniei întregite în hotarele ei
firești.

Iubindu-și neamul și Patria,
Nichifor Crainic vrea să trans-
forme pământul țării sale în
grădină de rai. Cu viziune pro-
fetică și cu duh apostolesc ves-
tește noul Canaan, spre care
trebuie să se îndrepte silințele
și dorințele fiecăruia. Iar spre
a ne dovedi, că această viziune
nu e o himeră înșelătoare, ci
singurul program adevărat, ana-
lizând creațiile artei, ne arată,
că toate realizările minunate din
diferitele domenii ale culturii au
izvorit din nostalgia paradisului
pierdut și din viziunea paradi-
sului posibil.

Cultura modernă poartă în-
tr'un chip netăgăduit pecetea
unui spirit demonic, de negație
a legăturii omului cu cerul. Con-
secința inevitabilă a acestei ati-
tudini negative nu poate fi de-
cât transformarea vieții omenesti
într'un iad al plângerii și scrâș-
nirii dinților.

Spre a evita această rostog-
olire în neant, se impune o
grabnică revenire la Hristos. Nu-
mai prin bucurioasă acceptare
a doctrinei Lui și prin smerită
ascultare de șaptele harului
divin putem nădăjdui într'o viață

¹⁾ Nichifor Crainic: Nostalgia Paradisu-
lui. București 1940. Editura „Cugetarea”.
416 pag. Lei 120.-.

de adevăr și de dreptate. În anarhia teoriilor și doctrinelor moderne precizările sf. Părinți par o lumină cerească, un liman odihnitor.

Ori cine lucrează într'un domeniu oarecare al culturii, e obligat să fie pătruns de conștiința unei misiuni de purificare și înălțare.

Cât ne privește pe noi, Românii, nu putem rămânea mereu

în rolul de imitatori slugarnici ai curentelor ideologice din Apus. Spre a ne regăsi misiunea istorică adevărată, trebuie să ne înfigem adânc rădăcinile ideologiei în solul spiritual al neamului. Acest sol e ortodoxia. Iar misiunea noastră istorică e aceea de a arăta lumii neprețuita valoare a sufletului îmbrăcat în haina dreptei credințe.

Prot. Ion Goron

ZIUA ÎNVIERII

În evenimentul Învierii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, găsește cugetul creștinesc, împăcarea celor pământești cu cele cerești, prin zdrobirea legăturilor morții. În el vede biruința luminii asupra întunecului, a libertății asupra robiei, a iubirei gata de orice sacrificiu, asupra urei și a tuturor răutăților, cari răsar din rădăcina ei blestemată.

În evanghelia lui Ioan ni se spune tocmai la Ziua Învierii, că lumina întru întunec luminează și întunecul nu a cuprins-o pe dânsa.

E întunec cumplit și în zilele noastre: atâtea pofte și porniri păgânești, împiedică lumina evangheliei lui Hristos în drumul ei de penetrațiune milenară către sufletul omenirii, încât suntem în drept a rosti, cuvintele poetului-filosof:

La steaua care a răsărit
E-o cale atât de lungă
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă...

Dacă în adevăr e atât de lungă calea aceasta încât nici până în timpul de față, n'a putut străbate raza luminii evanghelice, să pună stăpânire deplină asupra vieții noastre, suntem dator să încercăm a o scurta, alergând înșine cu osârdie spre isvorul acestei lumini, spre învățătura divină a Mântuitorului, care ne chiamă neîncetat, oferind odihnă, ușurare și întărire sufletelor noastre, biciuite de viforul patimilor și al ispitelor.

Așa au alergat, în decursul veacurilor spre lumina evangheliei lui Hristos, cu nepregetată stăruință toate popoarele, pe cari le vedem azi în fruntea civilizației omenești. Cu cât au izbutit, să pătrundă mai adânc, în sufletele lor lumina mântuitoare, cu atât mai fericit și mai binecuvântat le-a fost traiul, cu atât mai drept și mai milostivi conducătorii cu atât mai vădit progresul în toate domeniile vieții, sufletești și materiale. Iar la popoarele înapoiate, bântuite de povățuitori răi și fără conștiință, pricina de căpetenie a traiului nenorocit, este tocmai lipsa de pătrundere a evangheliei lui Hristos în sufletul conducătorilor și a celor conduși.

Ființa omenească a fost creiată spre libertate nu spre robie. Exprimă adevărul, cuvântul filosofului Kant că: „Libertatea este de o potrivă începutul genului uman, ca și scopul evoluției sale istorice.“

Evanghelia lui Hristos, a indicat calea libertății pentru toate neamurile pământului. Unde a pătruns cu

adevărat această evanghelie, unde ea a putut să prindă rădăcini și să producă roade, acolo nu lipsește domnia libertății, cu feluritele ei binefaceri.

Lipsește însă și va lipsi totdeauna încercarea păgânească a celor mari și puternici de a încâtușa libertatea celor mici și slabi.

Dacă sub raportul vieții morale-sufletești, izbăvirea omenirii din lanțurile păcatului și ale osândeii vecinice, este rezultatul cel mai însemnat al Învierii Domnului, sub raportul vieții sociale-politice și economice, roada cea mai prețioasă, dar și cea mai primejdioasă, a răspândirii evangheliei lui Hristos este libertatea. Spre ea se îndreaptă din veac în veac, năzuințele tuturor popoarelor conștiente și râvnitoare de progres. În calea ei se ivesc însă neconținute piedeci și repetate încercări de a-i săpa cât mai adânc mormântul, prăvălind peste dânsul lespede grea. Aceste piedeci ni-le îngrămădesc în calea spre libertate, sau dușmani din afară, sau cei din lăuntru granitelor noastre. Și împotriva unora și împotriva celorlalți, trebuie să luptăm zilnic. Aceasta ne-o impune datoria de creștini, precum și conștiința de cetățeni ai statului național român, pe care dorim să-l vedem stăpânit de adevăratul duh al lui Dumnezeu, care — după cuvântul Scripturii — este însuși duhul libertății dătătoare de viață.

Numai prin introducerea unor concepții creștine puritane, din care isvorăște cinstea, dreptatea, severitatea moravurilor, mila și iubirea de oameni, se va putea mântui statul și neamul nostru de actualul mamonism pierzător de suflete.

Precum s'a lămurit sufletul poporului nostru în locul suferințelor, din trecut, având ca cea mai puternică armă, evanghelia Mântuitorului, tot astfel se va fortifica sub povara suferințelor actuale și viitoare, dacă nu va lipsi arma credinței făcătoare de minuni, dacă își va da silința, să înțeleagă, că Învieria Domnului nu e numai o simplă sărbătoare tradițională — mărginită la o singură zi și la o sumă oare care de datini străbune — ci un postulat de înaltă morală, impunând tuturor adevăraților creștini datoria de a viețui astfel, ea în fiecare zi să poată simți pe Mântuitorul înviind și lucrând cu putere divină în sufletele lor.

Calea spre această înviere zilnică, este însuși calea iubirii, care stă la

temelia evangheliei și a credinței creștine. Cuvântul Scripturii arată că Dumnezeu iubire este și ceice trăesc întru iubire, trăesc întru Dumnezeu și Dumnezeu întru dânsii.

Să căutăm deci, pe această cale dumnezeiască a iubirii, să ne apro-

piem de isvorul luminii și al libertății, ca să putem înălța viața statului și a neamului nostru creștinesc, spre locul de cinste, pe care trebuie să și-l revendice în societatea națiunilor libere.

Pr. VIOREL STANCIU

Vizita delegaților Bisericii anglicane.

În sărbătorile Paștilor sosise la București o delegație a Bisericii anglicane, compusă din P. S. S. episcopii Harold Buxton al Gibraltarului, Richard Geofry Parsons de Southwark, Canonul I. A. Douglas din Londra, secretar general al Consiliului Bisericii anglicane pentru relațiile cu străinătatea și pâr. N. Hannah.

Înălții oaspeți au fost primiți cu toată dragostea de reprezentanții guvernului și ai Bisericii noastre, cari au căutat să le facă cât mai plăcută șederea în Tară. Se cunosc legăturile de prietenie stabilite între Biserica ortodoxă și cea anglicană, tinzând la o apropiere dogmatică cât mai strânsă. Prin vizitele anuale ce le fac misionarii Bisericii anglicane în România, cum și în celelalte țări ortodoxe din sud-estul european, opera de unire a celor două mari biserici creștine face progrese incontestabile.

Impresiile adânci ce le-au cules distinții oaspeți în cele câteva zile, petrecute în România sunt redată de P. S. Episcop de Southwark în ziarul „România“ în chipul următor:

„Scopul vizitei noastre în România este reînnoirea și întărirea relațiilor prietenești dintre Biserica română și Biserica anglicană, — inaugurate pe timpul regretatului patriarh Miron Cristea.

Este de dorit, credem noi, ca cu atât mai mult în timp de război decât în timp de pace, Bisericile creștine din diferitele țări, să întrețină relații amicale între ele, în vederea menținerii acelor principii creștine de fraternitate, justiție și loialitate, moștenire comună a Creștinismului care formează baza a ceea ce este mai bun și mai nobil în civilizația europeană.

Ne vom reîntoarce în Anglia cu amintirea cea mai plăcută a vizitei noastre făcute în România și cu asigurarea că România ca și Anglia înțelege și apreciază marile tradiții care ne-au fost lăsate de creștinătatea noastră comună.

(ss) † Richard Southwark

Intrebat asupra misiunii pe care delegația engleză o are la noi în țară, P. S. S. episcopul Gibraltarului a declarat următoarele:

„Am venit să aducem salutul cald al Bisericii anglicane poporului român și în special Bisericii ortodoxe române, care este sufletul viu al României de ieri și de azi.

Încă din luna Septemvrie, anul trecut, era proiectată această vizită, care însă nu s'a produs decât acum, din cauza războiului care a izbucnit în Europa“.

Mai departe P. S. S. a vorbit despre relațiunile amicale care există între Biserica română și cea anglicană, relațiuni inaugurate în anul 1935, pe timpul regretatului patriarh Miron Cristea.

„Ni s'a făcut o primire strălucită, demnă de faima de care se bucură națiunea română în afara hotarelor încântătoare dv. țări.

Deși bolnav, I. P. S. S. Patriarh Nicodim, a avut bunăvoința să ne primească, întreținându-se cu noi mai bine de un ceas, timp prețios, în care ne-a vorbit cu căldură despre raporturile dintre Bisericile celor două țări. Înalțul chiriarh a insistat mai ales asupra lucrurilor ce s'ar putea realiza în această privință, după ce ororile războiului vor înceta și steagul păcii va flutura iarăși în lume“.

P. S. S. a descris apoi vizita pe care au făcut-o la Căldărușani și Țigănești, unde au admirat măreția serviciului divin ortodox și simplitatea evanghelică a vieții monahale.

„În drum spre mănăstire am trecut printr'un sat. Am rămas viu impresionat de felul cum petrece poporul dela sale în zilele Paștilor, de portul lor pitoresc, de amabilitatea și bucuria cu care ne-a întâmpinat și n'am avut decât o singură părere de rău că nu ne-am putut da jos din mașină să stăm de vorbă cu sătenii și să le strângem mâna.

Țiu să vă spun, că am apreciat interesantele obiceiuri pascale ale românilor și că ne-au plăcut mult ouăle roșii!“...

Vorbind despre ceremonia prohodului din noaptea de Vineri, P. S. S. a spus:

„Am fost cutremurați de adânc și majestuoasa ofieră a serviciului divin dela Mitropolie. Am văzut și cunoaștem ritul din alte țări ortodoxe, dar atâtea miticism și înălțare sufletească nu ne-a fost dat să vedem până acum...

...Și în această noapte sfântă am făcut ocolul mitropoliei, alături de membrii guvernului. Lumea cu făclile aprinse în mâini, cântările sublime și mirosul aromat de tămâie, ne-au dat o imagine de vis, smulsă de undeva din adâncul primelor secole a creștinismului...“

Incheind P. S. S. a declarat:

„Am venit în țara dv. să întărim legăturile dintre cele două biserici: română și anglicană. Vizita aceasta va rămâne o amintire scumpă pentru noi...“

Din România delegația a plecat la Belgrad, Sofia și Atena. O mențiune specială se cuvine Canonului I. A. Douglas, cel mai neobosit animator al uniunii dintre Biserica anglicană și cea ortodoxă. Sfinția sa întreține legături de prietenie cu numeroși Români, clerici și laici, le trimite reviste și ziare engleze și primește cu multă afecțiune la Londra, pe cei cari îl vizitează. Gazeta noastră să bucură și ea de această atențiune.

Hirotonia lui Gheorghe Lazăr.

Număroșii cercetători ai vieții marelui iluminat și deșteptător al conștiinței românești discută întrebarea, dacă el a fost hirotonit sau nu. Părerile sunt împărțite, din lipsa informațiilor precise. Totuș unele nu lasă îndoieli, cum este de pildă raportul secret al guvernatorului Gheorghe Bánffy către Curtea din Viena din 1815, unde recomandă pentru scaunul episcopesc dela Arad pe vicarul Nicolae Huțovici și *Gheorghe Lazăr*, afirmând că *amândoi fac parte din cler și sunt necăsătorii* (cf. I. Lupaș. Episcopul V. Moga și prof. Gh. Lazăr. București 1915, pg. 15 nota). Într-o monografie critică din 1923 regretatul Gh. Bogdan Duică arăta, că Gh. Lazăr a fost asesor consistorial în 1812, ceea ce însemna că era hirotonit. Afirmarea aceasta e confirmată de datele oficiale cuprinse în *Calendarium novum ad annum 1812* tipărit la Cluj sub auspiciile guvernului transilvan. Acest Calendar conține o statistică amănunțită privitoare la personalul bisericesc și școlar al tuturor confesiunilor din Transilvania.

La pag. 202—204 se găsește tabloul despre biserica

noastră. După numele episcopului *Vasile Moga*, urmează al asesorilor consistoriali în număr de 7 și anume: *Gheorghe Haines*, *Ilie Popovici*, *Bucur Bobeș*, *Anghel Faurovici*, *Gheorghe Lazăr* și *Alexiu Verzea*. Toți au titlul de „Rev. Dom.” ceea ce demonstrează că erau clerici sfințiți. După ei sunt pomeniți cu titlul simplu de „Dominus” — fiindcă erau laici — *Aron Budai* notar consistorial și *Nicolae Avram* arhivar. Urmează apoi cei 34 protopopi ai eparhiei, intitulati tot „Rev. Dom.” adică preoți.

Gh. Lazăr este trecut astfel: „*R. D. Georgius Lazar theolog. Cleri*”, ceea ce înseamnă că era profesorul candidaților la preoție. De altfel pe atunci nici nu se putea concepe ca un profesor de teologie să fie laic, cum vedem că se mai întâmplă astăzi pe la unele școli teologice.

Probabil se vor mai ivi și alte dovezi în această chestiune. Totuș cred, că informațiile cunoscute azi sunt destul de sigure, spre a înlătura controversa cu privire la hirotonia lui *Gheorghe Lazăr*.

I. M.

Contribuția Transilvaniei la progresul culturii naționale.

— O conferință a prof. I. Lupaș —

Autorii de monografii istorice și literare, de manuale didactice și sinteze culturale, precum și număroși conferențieri cu nume în opinia publică, adeseori trec cu vederea aportul însemnat adus de Transilvania în veacurile trecute, la dezvoltarea vieții noastre românești.

Sunt atâtea fapte istorice în istoria românismului de dincoace de Carpați, cari au fost neglijate sau nu îndeajuns observate, deși ele au însemnat mult în evoluția neamului nostru.

Eminentul academician, d-l prof. I. Lupaș a ținut să semnaleze ocaștă deficiența într-o conferință recentă rostită la București, care a lăsat o adâncă impresie asupra număroșilor savanți și alte categorii de intelectuali cari l-au ascultat. Domnia Sa a stăruit asupra contribuției aduse de Transilvania la progresul culturii românești înainte de veac. XIX.

Definind cultura în sensul cel mai larg și mai cuprinzător, a arătat, că contribuția elementului transilvănean, sub toate formele ei de manifestare, a fost totdeauna prezentă, de când putem urmări pe bază de documente istorice desfășurarea acestei ramuri românești. Originile acestei contribuții trebuiesc căutate în timpuri anterioare formării statelor române, în stratul de jos al culturii noastre românești.

Gh. Vâlsan a subliniat rolul important pe care l-au avut ciobanii

români în trasarea granițelor statului român. Cercetările filologice de mai târziu au confirmat ceea ce constatase Vâlsan. Termenul „cioban” a putut să pătrundă în întregul teritoriu românesc din sudul și răsăritul Carpaților; în Transilvania însă s'a păstrat cuvântul de origină latină „păcurar”, iar în unele locuri și cuvântul „păstor”.

Sunt dovezi că închegarea neamului românesc și păstrarea lui neștirbită poate să fie grupată în Munții Apuseni, apoi între Argeș și Dâmbovița și în sudul Dunării, în regiunea Timocului.

Cea mai semnificativă formă de organizare administrativă și politică în tot trecutul românesc a fost forma organizării voevodale, o adevărată creație românească. Termenul de „voevod” se găsește și la alte neamuri, dar nu însemnează același lucru. La noi a însemnat un șef nu numai de armată, ci din toate punctele de vedere, uneori chiar și din cel bisericesc. Primele documente care vorbesc de întemeierea voevodatelor sunt din Transilvania, care arată prioritatea Transilvaniei în această privință. Numele ca *Leucă Vodă* dovedesc că acești voevozi erau români.

Atârnarea de regii unguri era mai mult simbolică decât reală; regii unguri fiind departe și comunicațiile anevoioase, voevozii români se gîndeau în deplină libertate. Voind

să introducă organizația de comitate, ungerii au întâmpinat o mare rezistență în Transilvania. Până în sec. XIII n'au putut întemeia decât trei comitate, dintre care unul al Săcuilor și altul al Sașilor. Până la sfârșitul sec. XVII au mai întemeiat încă 4 comitate. La atât se reducea stăpânirea efectivă a ungerilor. Starea aceasta de lucruri a durat până în 1867, când cu ajutorul Austriei, au desființat autonomia Transilvaniei. Deci, trebuie înlăturată cu desăvârșire eroarea pe care o fac unii publiciști spunând că Transilvania a fost stăpânită de Unguri 1000 de ani. Noi trebuie să arătăm, spune conferențiarul, că în Transilvania s'a păstrat forma cea mai curat românească a voevodatului. Nu este vorba de un mileniu, ci numai de o jumătate de veac de stăpânire maghiară în Transilvania.

Distinsul conferențiar trece apoi

în revistă, pe bază de documente, contribuțiile Transilvaniei la progresul culturii naționale și în alte domenii de manifestare, spirituală și de organizare, dovedind că prima armată românească a fost înființată în Transilvania, ca și prima școală și prima tipografie românească.

„In orice domeniu de viață și de cultură românească — spune d-sa — vom găsi prioritatea ramurei românismului din nordul Carpaților. Este bine să se știe că noi am fost acolo înaintea Ungurilor. In nici un domeniu de cultură românească nu se poate vorbi de un progres al culturii naționale, fără să ținem seamă de contribuția Transilvaniei atât în ceea ce privește trecutul, prezentul și desigur, și viitorul.”

Terminăm cu vorbele poetului:

Noi locului ne ținem
Cum am fost așa rămânem!”

CONFERINȚE PASTORALE

Conferința de primăvară a tractului Lupșa.

În ziua de 1 Aprilie a. c., preoțimea tractului Lupșa și-a ținut conferința de primăvară în parohia Sălcuia de jos, cu următorul program: La ora 8 dimineața s'a oficiat în biserica locală Utrenia cu invocarea Duhului Sfânt servită de preoții Ioan Voica și Petrașcu, la finea căreia Pr. Ioan Voica a ținut o înălțătoare meditație, mănecând dela textul biblic: „Faceți roduri vrednice de pocăință, securea este pusă la rădăcina pomilor, deci tot pomul care nu face rod bun se taie și în foc se aruncă”. (Mat. c. 3 v, 8—10).

Meditația a fost cu pricepere lucrată, bine expusă și argumentată temeinic cu un bogat colorit biblic.

O surpriză excepțională. Cu puțin înainte de terminarea serviciului divin intră în Biserică pe neștiute în vizită oficială d-l prim ministru Gheorghe Tătărescu, însoțit de d-l Victor Slăvescu, ministrul înzestrării armatei, d-l Vântu subsecretar de stat la interne, d-l C. Angelescu ministrul economiei naționale și alte personalități de seamă.

Imediat Sf. Sa Păr. Protopop Vasile Șpan s'a prezentat d-lui prim ministru Gh. Tătărescu expunându-i însemnătatea conferinței preoțești, atât pentru problemele sufletești ale preoților și credincioșilor cât și pentru marile acte de patriotism pe care preoțimea e chemată să le desfășoare în împrejurările actuale, cu intensificarea agricolă, ajutorul concentrațiilor și cu înzestrarea armatei.

D-l prim ministru s'a interesat de aproape de toate nevoile regiunii, asigurând că dezideratele moșteni vor fi asigurate spre binele acestor pacienți locuitori.

Aceasta inopinantă vizită ministerială într-o biserică ortodoxă din ținutul moșilor, când preoțimea era la postul ei de veghe pentru Biserica și neam, a produs o adâncă și semnificativă impresie nu numai preoțimei dar și d-lui prim ministru și însoțitorilor săi, aflând ostașii sufletești ai neamului la datorie! Fiind salutat respectuos de preoțime cortegiul ministerial a plecat în direcția Câmpeni.

Sedință intimă. Sf. Sa Păr. Protopop deschizând ședința reaminteste preoțimei obligațiile imperioase ce le

are de împlinit în aceste vremuri tulburi. Face atentă preoțimea să fie la înălțimea ei din toate punctele de vedere ca, țara să iasă cu bine și din aceste încercări.

Urmează discuția în ansamblu asupra stării de spirit a credincioșilor din parohii. Se poate observa cu certitudine că masele enoriașilor sunt mulțumite cu noua conducere a țării și că se supun cu încredere și devotament ordinelor înalte ale statului. Ceea ce pare mai suspect, — constată conferința — e primejdia sectară, care este dubioasă în toate manifestările ei religioase și naționale. Noul statut al baptilismului prin care se largesc drepturile acestei secte, aprobat de Min. Cultelor și publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 34-940, este un nou prilej de subminare a Bisericii strămoșești. Se impune ca, pe lângă combaterea pe cale biblică și aceea a interzicerii și restrângerii libertăților sectare din partea statului. Conferința preoțească face apel la forurile superioare bisericesti să ia noi măsuri pentru stăvilirea răului.

De admirat este deciziunea preoțimei, de a procura un aparat de cinematograf pentru acțiunea misionară ce Sf. Sa Păr. Protopop V. Șpan dorește s'o întreprindă în cuprinsul tractului.

Comunicându-se mai multe circuli eparhiale în legătură cu viața religioasă a parohiilor, ședința este ridicată cu o nouă îndrumare părintească din partea președintelui, ca fiecare din preoți să-și îndeplinească cu dragoste și jertfă chemarea sa în mijlocul poporului.

Pr. IFRIM BORDEA

Conferința de primăvară a preoțimei din protopopiatele Luduș și Turda

Conferința de primăvară a preoțimei din protopopiatele Luduș și Turda, s'a ținut în anul acesta în ziua de 10 Aprilie a. c. în parohia Gura-Arieșului, cu următorul program:

Încă din ziua precedentă preoțimea din ambele protopopiate s'a repartizat în comunele din jur, unde la ora 4 d. m. au servit vecernia, cu predică, apoi au mărturisit credincioșii.

Astfel în parohia Războieni-Cetate a predicat Pr. O. Hârșan-Șeulia.

În parohia Lunca-Mureșului Pr. T. Drăgoiu. Iar în parohia Gura-Arieșului Pr. Ioan Velțan.

În ziua de 10 Aprilie a. c. la ora 8 dim., s'a servit în sobor o doxologie cu meditație înaintea mărturisirii de Pr. C. Gog, meditație care a avut un puternic răsunet în sufletele ascultătorilor.

La ora 9^{1/2} preoții și o parte din credincioși s'au mărturisit.

La ora 11 s'a servit în sobor Sf. Liturghie, înainte sfînțită în cursul căreia Păr. V. Șeuleanu-Soporul de Câmpie, a ținut o meditație înaintea cuminecării. Meditația a fost foarte bine pregătită, temeinic argumentată și frumos expusă. Apoi preoții și credincioșii s'au împărtășit cu Sf. Trup și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

După serviciul divin urmează conferința intimă a preoției cu un cuvânt de deschidere al Păr. Prot. R. Popa, care în cuvinte înălțătoare, arată situația turburată de azi, a lumii întregi, precum și rolul preotului în limpezirea acestei stări.

Să procedeză la alegerea delegaților pentru secție și congres. Și să aleg:

I. Din protopopiatul Turda:

a) pentru secție, preoții Radu Nicolae și Laurențiu David;

b) pentru congres, preoții Emil Mureșanu și Nichita Avram.

II. Din protopopiatul Luduș:

a) pentru secție, preoții Dumitru Biji și Constantin Popeană;

b) pentru congres, preoții Petru Sămărghițan și Ioan Velțan.

Păr. R. Popa, citește diferite ordine primite dela Sf. Episcopie, pe cari preoțiile le ia la cunoștință.

Conferința ia în discuție chestiunea sectară și constată cu regret că în urma noii legi sectarii de aici înainte vor putea lucra nestingheriți la subminarea bisericii și a Statului. În concluzie, legea nouă pentru sectari este o încurajare.

Preoțiile ia în discuție chestiunea Casei Clerului din București și hotărăște ca aceasta instituție pentru a putea fi mai de folos membrilor ei, să-și înființeze sucursale pe Eparhii.

Să constată apoi că președinții cercurilor religioase și-au întocmit itinerariul pe a. c. și că în multe parohii s'a și început activitatea preoției în cadrele acestor cercuri.

Pr. IOAN VELȚAN

INFORMAȚIUNI

Sărbătoarea Învierii la Cluj.

Și de astă dată praznicul Învierii Domnului s'a desfășurat într-o atmosferă de evlavie și reculegere sufletească.

În toate zilele săptămânii patimilor s'au oficiat servicii religioase, la cari a participat o mulțime mare de credincioși.

Cu deosebit fast și încunjurat de un mare sobor de preoți P. S. Sa Episcopul Nicolae Colan a săvârșit slujbele de Joi și Vineri seara precum și slujba sfintei Învierii.

Sf. Liturghie, oficiată la orele 10 a. m. precum și pastorală plină de învățăminte adânci, rostită de P. S. Sa Episcopul Nicolae, au lăsat impresii puternice în inimile tuturor.

A doua și a treia zi sf. liturghie s'a slujit tot în sobor rostind predici frumoase P. C. pār. consilier Dr. Seb. Stanca și C. ieromonah Veniamin Pârnu.

Cavenitele răspunsuri au fost date de corul episcopiei dirijat de Dr. A. Bena; corul Bunavestire și corul Maicelor dirijate de Diacon Anatolie Scurtu.

† Protopop Ioil Ghiurițan.

Anunțăm cu mare durere moartea subită a vrednicului protopop al tractului Unguraș Ioil Ghiurițan, întâmplată în ziua de 1 Mai crt. Asupra personalității regretatului dispărut precum și asupra înmormântării sale, care s'a făcut în cadre funebre deosebit de festive, în ziua de 3 Mai crt., vom reveni în numărul viitor al foii noastre.

Ziua de 10 Mai. Ca în totdeauna, și anul acesta Țara întregă prăznuiește cu emoție ziua națională, care ne amintește evenimentele istorice ale României. E un prilej solemn de bucurie și înălțare a

gândurilor noastre de recunoștință către generațiile de luptă, cari prin solidaritatea și patriotismul lor înflăcărat au creat neatârnată și Regatul, condiții de bază pentru înfăptuirea unității politice a neamului românesc.

Astăzi, când primejdiile plutesc în jurul nostru, serbarea zilei de 10 Mai trebuie să fie un prilej mai accentuat pentru toți de a ne gândi la sacrificiile mari și generoase din cari a eșit România întregită. Ele trebuie să fie un stimulent sfânt în sufletul generației de azi, de a merge hotărâtă și plină de credință pe acelaș drum idealist întru apărarea patrimoniului mare ce ni l-a hărăzit destinul românesc.

Strâns uniți în jurul Tronului, să strigăm din toată inima: Trăiască Regele! simbolul supremelor aspirații naționale.

Pomenirea lui Octavian Goga.

În ziua de 7 Mai c. s'au împlinit doi ani dela moartea fulgerătoare a lui Octavian Goga. Dispariția lui nebanuită a însemnat o pierdere imensă pentru neam, căruia i-a dăruit strălucirea geniului său într-o creație nemuritoare. În sbuciumul nostru de azi, sufletul lui vibrant și profetic ar fi însemnat un izvor de lumină și nădejde reconfortantă. Cu gândul neuitat spre Ciucea, unde se odihnește în umbra mănăstirii ce va lua ființă în curând, după dorința lui, noi îi săvârșim pomenirea duiosă stăpâniți mereu de vraja operei sale poetice, în ale cărei flăcări Ardealul pătimirilor și-a făurit drumul învierii naționale. Biserica noastră,

al cărei fiu credincios a fost, nu va uita niciodată lozinca lui sfântă: „Ștergeți praful de pe altarele vechi și vă închinați lor“.

F. O. R. și ostașii. Frăția ortodoxă română secția Cluj a tipărit, cu binecuvântarea P. S. Episcop Nicolae, o cărțică de rugăciuni în 20.000 exemplare, pe cari le-a trimis de ziua Învierii, ostașilor noștri dela hotarele Țării. Cheltuielile de tipar au fost acoperite prin daniile membrilor FOR.-ului din Cluj. A fost un frumos act creștinesc și românesc, ce merită subliniat. Asemenea gesturi pot fi urmate și de celelalte secțiuni eparhiale, călăuzite de aceleași preocupări religioase.

O manifestație a F.R.N. la Cluj.

Duminea trecută 5 Mai c. a avut loc în capitala Ardealului o impresionantă solemnitate a depunerii jurământului de către cadrele și membrii F. R. N. din municipiu și județ. Solemnitatea s'a desfășurat la ora 11^{1/2} a. m. în fața Catedralei, fiind precedată de slujba sfînțirii apei, săvârșită de către P. C. consilierii eparhiali V. Sava și I. Goron, pār. M. Belea și diaconul An. Scurtu. Răspunsurile le-a dat corul mixt sub conducerea d-lui A. Bena. Erau de față P. S. Episcop Nicolae Colan, d-l Al. Vaida Voevod, președintele F.R.N. și un mare număr de intelectuali. După defilarea gărzilor, publicul a trecut în sala mare a Colegiului Academic, unde s'a luat jurământul membrilor sfatului municipal și județean al F.R.N. Apoi s'au rostit cuvântări numeroase, a căror serie a fost deschisă de P. S. Episcop Nicolae, arătând în graiu înflorit semnificația jurământului. Au urmat P. S. Episcop Iuliu Hossu, Iuliu Moldovan, Nic. Zigre, P. Meteș, E. Răcoviță ș. a., iar la sfârșit d-l Alex. Vaida Voevod, îndelung ovaționat. Serbarea s'a terminat aproape de ora 3 p. m.

† **Iosif Moldovan.** În ziua de Paști a încetat din viață la Arad, în vârstă de 77 ani, Iosif Moldovan, inspector școlar pensionar. Defunctul a fost unul din fruntașii școlii românești pe care a servit-o peste 50 de ani cu deosebită pricepere și nemărginit devotament, mai ales în vremea stăpânirii maghiare. Ca director al școlii primare ortodoxe din Arad și președinte al Reuniunii învățătorilor ortodocși din dieceza Aradului, el a adus servicii neprețuite culturii populare, fiind un îndrumător iubit și ascultat. Numele lui este strâns legat de evoluția învățământului primar din eparhia Aradului cum și de lupta eroică, pentru salvarea școlilor noastre în epoca prigonirilor străine. De aceea, când sosi ceasul desrobirii i s'a încredințat postul de revizor școlar al județului Arad, iar mai târziu cel de inspector al învățământului primar. Suflet profund religios el a dat toată viața un exemplu mișcător de iubire lui pentru Biserică, fapt care i-a adus și demnitatea de președinte al FOR.-ului din eparhia Aradului, mun-

cind din toată inima pentru consolidarea și prosperarea ei. Luptător și cu condeiul, el a publicat câteva manuale didactice bune, a tipărit câteva broșuri în Biblioteca F. O. R. secția Arad și numeroase articole prin reviste pedagogice și ziarele noastre. Dumnezeu să-l odihnească cu cei drepecți.

Administrator protopopesc. Protopopiatul Unguraș devenind vacant prin trecerea din viață a protopopului Ioil Ghiurițan, administrarea protopopiatului a fost încredințată preotului Petru Nicola din Sânpetru Almașului.

Pentru muzeul eparhial am primit dela parohia Dol un Penticostar din 1777 și dela preotul din Tibru trei monete vechi.

Buletinul războiului. Luptele din Norvegia au luat o întorsătură neașteptată prin reîmbarcarea trupelor anglo franceze, cari acționau în partea de sud a țării. Aceasta s'a întâmplat din lipsa de baze aeriene și a dificultăților strategice. La Narvik în nordul Norvegiei alianții continuă încercuirea trupelor germane, deși băntuie viscolul și zăpada. Mari unități navale aliate s'au îndreptat repede în Mediterana, spre a preveni anumite surprize. Vasele comerciale engleze nu mai au voie să intre în această mare. Drumul lor spre Orient și India se face prin sudul Africii. Pe frontul de vest mici lupte de avanposturi și trageri de artilerie. În aer și pe mare nu se semnalează fapte mai însemnate.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 2534/1940.

Comunicat.

Al 76-lea ajutor din „Fondul de ajutorare preoteacă“ al Eparhiei noastre s'a plătit în sumă de Lei 15.750 cincisprezecemii șaptesute cincizeci Lei, ereditat după Livia fosta soție a C. Părinte Aurel Nicolescu din Idicel-Pădure, reposată în 1 Aprilie 1940.

Cluj, la 6 Mai 1940.

Consiliul eparhial.

Nr. 53/1940.

(12) 2—2

Concurs.

Pentru ocuparea postului de cântăreț din parohia Buduș, protopopiatul Bistrița, devenit vacant prin moartea cantorului bătrân, se publică concurs cu termen de 20 zile socotite dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele acestui post sunt:

1. Sesiunea cantorală 2 jugăre 640 stj. patr. arător, impozitul după acest pământ îl va plăti cântărețul ales.

2. Stolele îndatinate în parohie.

Candidații își vor înainta cererea însoțită de diploma de cântăreț, oficiului nostru parohial în termenul fixat, prezentându-se în parohie pentru a cânta în strană Dumineca.

Buduș, la 8 Aprilie 1940.

Oficiul parohial ort. rom.

Pr. Zaharie Feier, paroh.

Văzut și aprobat.

Oficiul protopopesc ort. rom.

Bistrița, la 10/IV 1940.

Pr. V. Mureșianu, adm. paroh.